

Nr 172.

Ankom till riksdagens kansli den 25 maj 1937 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag till polisväsendet jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1937/1938 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln, innefattande anslagen till socialdepartementet, föreslagit riksdagen (punkterna 162 och 163) att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, *dels* till Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m. för budgetåret 1937/1938 beräkna ett förslagsanslag av 336,000 kronor, *dels ock* till Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m. för samma budgetår beräkna ett förslagsanslag av 100,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 16 mars 1937 dagtecknad proposition, nr 273, under åberopande av sistnämnda proposition bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen, att *dels* till Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m. för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 300,000 kronor;

dels ock till Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m. för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 100,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft

dels två likalydande motioner, väckta, den ena, nr 257, inom första kammaren av herr *E. Berling m. fl.*, och den andra, nr 504, inom andra kammaren av herr *S. Lundberg m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i förevarande proposition, att alla i propositionen avsedda städer erhålla full ersättning för sina kostnader för gränskontrollen,

dels ock en inom andra kammaren av herr *G. Karlsson* i Munkedal *m. fl.* väckt motion, nr 503, vari hemställts, att riksdagen måtte uttala sig för att jämväl staden Strömstad må erhålla statsbidrag för passkontroll samt att riksdagen i sådant syfte måtte höja det av Kungl. Maj:t äskade förslagsanslaget till Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m. för budgetåret 1937/1938 från 300,000 kronor till 303,000 kronor.

Anslaget till Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.

Ifrågavarande anslag har för innevarande budgetår uppförts med ett belopp av 302,000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 26 juni 1936 föreskrivit, att från anslaget skola under budgetåret 1936/1937 bestridas utgifterna för följande ändamål.

A. Gottgörelse till Stockholms stad för särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet:

	Kronor
1) för polisskolan i Stockholm, <i>högst</i>	75,000
2) » centralbyrån för fingeravtryck, <i>högst</i>	39,200
3) » tidningen »Polisunderrättelser», <i>högst</i>	96,000
4) » polisbyrån för övervakande av utlänningar, <i>högst</i>	66,700

B. Gottgörelse till vissa polisdistrikt för deras kostnader för polispersonal, som finnes anställd för hela rikets behov:

	Kronor
1) till Trälleborgs stad enligt Kungl. Maj:ts brev den 26 mars 1926, <i>förslagsvis</i>	10,500
2) till Eda sockens polisdistrikt enligt Kungl. Maj:ts beslut den 27 mars 1931 och den 19 januari 1934, <i>förslagsvis</i>	2,500
3) till Dals Eds sockens och Eds municipalsamhälles gemensamma polisdistrikt enligt Kungl. Maj:ts brev den 15 juni 1934, <i>förslagsvis</i>	2,200

Därjämte har Kungl. Maj:t den 26 juni 1936 föreskrivit, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1936/1937, att från anslaget skall under vissa förutsättningar utgå bidrag med 7,000 kronor till kostnaderna för den kurs vid polisskolan i Göteborg, som enligt reglementet för skolan skall taga sin början den 1 november varje år.

Departementschefen har fäst uppmärksamheten därå, att inom justitiedepartementet tillkallade sakkunniga avgivit utredning rörande bland annat ändrade former för främlingskontrollen samt att vissa av utredningens förslag därutinnan vore av natur att påverka anslagsberäkningen.

Över utredningen hava ett flertal myndigheter avgivit yttranden, för vilkas innehåll en redogörelse lämnats å sid. 9—12 i statsrådsprotokollet.

Drätselkammaren i Strömstad har i särskild skrivelse till justitiedepartementet hemställt, att staden måtte i ersättning för kostnader för passkontrollen komma i åtnjutande av ett statsbidrag å 3,000 kronor för år.

I fråga om den inre utlänningskontrollen har av de sakkunniga föreslagits, bland annat, att polisbyrån i Stockholm skulle upphöra som självständigt organ och dess registrerings- och kontrolluppgifter övertagas av socialstyrelsen.

Vad därefter angår de med den lokala utlänningskontrollen sammanhängande utgifterna från anslaget, hava dessa hittills uppgått till 15,200 kronor. Häri har sakkunnigutredningen ansett avsevärda förändringar påkallade i syfte att uppnå effektivare kontrollanordningar. Tillika föreslås, att

staten i väsentligt större utsträckning än hittills skulle ikläda sig kostnaderna för kontrollens upprätthållande.

Departementschefen anför härom följande:

Förslaget innebär principiellt, att gränskontrollen i vad den avser genomresetrafiken skulle utgöra en statlig uppgift, för vilken kostnaderna böra åvila statsverket. I den mån åter sagda kontroll tager sikte på den lokala trafiken, är den att uppfatta såsom varande av samma karaktär som övriga kommunala polisuppgifter. Kostnaderna för denna del av övervakningen skulle bestridas i samma ordning som polisverksamheten i övrigt. Denna de sakkunnigas ståndpunkt biträder jag.

De sakkunniga hava ock framlagt ett förslag, enligt vilket på grundvalen av föreliggande faktiska förhållanden i de särskilda fallen ersättning av statsmedel för de med anordnande av gränskontroll föranledda utgifterna helt eller med viss angiven del skulle utgå till ett antal städer. Vid remissbehandlingen har från åtskilliga håll kritik framställts mot de föreslagna fördelningsgrunderna under yrkande, att staten måtte bära en större andel av kostnaderna än förslaget åsyftar. Uppenbarligen är ett rättvist avvägande härutinnan förbundet med mycket stora vanskligheter. Jag har emellertid vid mitt övervägande av de skäl, som av de sakkunniga förebragts, icke funnit tillräcklig anledning att avvika från förslaget. Jag förordar alltså, att till Trälleborg må utgå ersättning med hela samt till Malmö och Hälsingborg med halva kostnaden, till Landskrona med en tredjedel av kostnaden ävensom till Göteborg och Stockholm med en fjärdedel av kostnaden. Vidare skulle i Mölle under sommaren anställas en passkontrollant med ett arvode av 750 kronor. Beträffande Haparanda skulle tillämpas samma ordning som för närvarande.

Jag övergår härefter till en beräkning av de kostnader, som för statsverkets del förorsakas vid bifall till vad jag här förordat rörande fördelningen av utgifterna för passkontrollen. Vid denna beräkning lär jag kunna utgå från de uppgifter rörande kostnaderna för berörda ändamål, som av de sakkunniga lämnats. Vidare har jag därvid — med hänsyn tagen till det förhållandet, att den nya utlänningslagstiftning, varom chefen för justitiedepartementet framlagt förslag, förutsatts skola träda i tillämpning först från och med den 1 januari 1938 — funnit mig böra föreslå, att statens bidrag, utöver de nu utgående, endast beräknas för senare delen av budgetåret 1937/1938.

Vad först Trälleborg angår, åtnjuter staden för passgranskningen vid ångfärjestationen statsbidrag, som för närvarande är beräknat till 10,500 kronor. Av passkontrollen förorsakas staden därjämte en del av de sakkunniga närmare angivna utgifter, tillhoppa uppgående till 2,000 kronor, för vilkas bestridande nu ersättning av statsmedel ej utgår. Statens bidrag synes mig böra för nästa budgetår beräknas till (10,500 + 1,000) 11,500 kronor.

Enligt vad de sakkunniga angivit komma de årliga kostnaderna för passgranskningen i Malmö att med den av de sakkunniga föreslagna förstärkningen av kontrollpersonalen uppgå till cirka 45,200 kronor. Då halva denna kostnad skall gäldas av staten, torde sålunda för nästa budgetår böra beräknas hälften av 22,600 kronor eller 11,300 kronor.

För passkontrollen i Landskrona uppgå de årliga kostnaderna för närvarande till cirka 800 kronor. Därest kontrollen skärpes på sätt av de sakkunniga föreslagits, skulle erfordras anställande av ytterligare en kontrollant, varav skulle följa en kostnadsökning av 300 kronor om året. Å nu angivna kostnader, tillhoppa 1,100 kronor, har statsbidrag av mig förordats böra utgå med en tredjedel eller alltså med 365 kronor. För nästa budgetår bör sålunda beräknas i runt tal 180 kronor.

Vidkommande Hälsingborg skulle enligt de sakkunniga stadens årliga kostnader för passkontroll därstädes efter personalförstärkningar, som de sakkunniga funnit påkallade, komma att uppgå till 27,600 kronor. Därav skall, enligt vad jag här förordat, staten bidraga med hälften. För nästa budgetår bör beräknas hälften av 13,800 kronor eller 6,900 kronor.

Vad angår passkontrollen i Göteborg torde enligt de sakkunnigas beräkningar de årliga utgifterna därstädes för passkontrollen — under förutsättning att kontrollen utökades på sätt föreslagits — komma att uppgå till omkring 33,100 kronor. Till dessa kostnader skall enligt de angivna riktlinjerna staten bidraga med en fjärdedel eller med 8,275 kronor. För nästa budgetår bör beräknas hälften därav eller i runt tal 4,140 kronor.

För Stockholms vidkommande uppgå enligt de sakkunniga de årliga kostnaderna för passkontrollen till sammanlagt 21,100 kronor. Staten skall därav bidraga med en fjärdedel eller med 5,275 kronor. Ett belopp av 2,640 kronor torde sålunda för nästa budgetår böra beräknas.

Vad beträffar den av drätselkammaren i Strömstad gjorda framställningen, synes mig, med hänsyn till de för kostnadsfördelningen angivna allmänna grunderna, skäl saknas för att staten bestrider någon del av kontrollkostnaderna. Jag finner mig sålunda förhindrad beräkna anslag för ändamålet.

Statens bidrag till gränskontrollen i Trälleborg, Malmö, Landskrona, Hälsingborg, Göteborg och Stockholm komma under nu angivna förutsättningar att belöpa sig till (11,500 + 11,300 + 180 + 6,900 + 4,140 + 2,640) 36,660 kronor.

Mot förslaget att staten för anställande av en särskild passkontrollant under sommarmånaderna vid Mölle skulle bidraga med 750 kronor har jag intet att erinra. För nästa budgetår bör för ändamålet beräknas 375 kronor.

Beträffande kostnadsberäkningarna i övrigt har departementschefen anført följande:

För gottgörelse till Stockholms stad för de särskilda anordningarna för polisväsendet i dess helhet bör för nästa budgetår beräknas ett belopp av 222,200 kronor, vilket innebär en belastningsminskning från innevarande budgetår med 54,700 kronor.

Ät någon ändring av nu utgående statsbidrag till Eda sockens polisdistrikt, till Dals Eds sockens och Eds municipalsambälles gemensamma polisdistrikt samt till bestridande av kostnaderna för den årliga kursen vid polisskolan i Göteborg icke ifrågasättes, skulle de sammanlagda utgifterna under ifrågasvarande anslag för nästa budgetår enligt vad nu angivits komma att uppgå till (222,200 + 2,500 + 2,200 + 7,000 + 36,660 + 375) 270,935 kronor eller i avrundat tal 271,000 kronor.

Därutöver torde emellertid till bestridandet av kostnaderna för ombyggnad och renovering av passkontrolllokalerna i städerna Malmö och Hälsingborg böra utgå statsbidrag. Att sådana arbeten äro oundgängligen nödvändiga har av de sakkunniga understrukits och vid remissbehandlingen vitsordats. Någon utredning rörande storleken av de kostnader, som må föräntledas av nämnda arbetens utförande, har emellertid icke kunnat av de sakkunniga förebibras. Då det emellertid synes mig vara ett allmänt intresse att påbörjandet av de nämnda arbetena icke uppskjutes samt för ändamålet medel böra anvisas från detta anslag, vill jag föreslå, att detsamma för nästa budgetår beräknas till förslagsvis 300,000 kronor. Å Kungl. Maj:t torde få ankomma att meddela bestämmelser rörande anslagsmedlens användning och därvid efter närmare utredning jämväl fastställa grunder för bidraget till nyssnämnda båda städer för anordnande av förbättrade lokalförhållanden för passgranskningen.

Anslaget till Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.

Ifrågavarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 75,000 kronor.

Rörande de ändamål, för vilka medel för närvarande beräknats, samt de beräknade beloppens storlek har departementschefen icke för nästa budgetår övervägt ändring. I de *utlänningsakkunnigas* förut berörda förslag rörande anordnandet av gränskontrollen har emellertid påyrkats en förstärkning av passkontrollen i Mon. De tulltjänstemän, vilka å järnvägslinjen Oslo—Göteborg tjänstgöra som passgranskare, uppbära tillhopa cirka 4,500 kronor om året. Enligt berörda sakkunniga bör för denna granskning anställas en särskild kontrollant. Med hänsyn till storleken av trafiken bör enligt de sakkunniga för kontrollen beräknas en årskostnad av 7,200 kronor. Ökningen i nu utgående anslag skulle sålunda utgöra omkring 2,700 kronor.

Vid *remissbehandlingen* av de sakkunnigas förslag har generaltullstyrelsen anfört, att det enligt från tullkammaren i Mon inhämtade upplysningar icke vore tillräckligt att anställa allenast en passkontrollant i Mon. I den mån de sakkunniga åsyftade, att tulltjänstemän skulle biträda passkontrollanten, ansåge styrelsen en sådan anordning, som skulle föranleda oklarhet i subordinationshänseende, icke vara lämplig med hänsyn till tullgöromålen. Frågan om lämpligaste anordningen för passkontrollen å ifrågavarande järnvägslinje borde därför enligt styrelsens mening göras till föremål för ytterligare överväganden.

Därjämte har *statspolisintendenten* hemställt, att Kungl. Maj:t ville ställa till statspolisintendentens förfogande ett anslag å högst 25,000 kronor till inköp av kriminalteknisk utrustning.

Slutligen har departementschefen i detta sammanhang anmält följande ärende.

I skrivelse den 20 september 1935 till länsstyrelsen i Västernorrlands län har trafikbilägaren Henry Nilsson i Örnköldsvik — med förmålan, att en honom tillhörig droskautomobil natten till den 6 oktober 1934 under då rådande synnerligen svåra väderleksförhållanden blivit skadad vid körning för landsfiskalen i Själevads distrikt, som vid tillfället varit stadd i tjänsteutövning — anhållit, att han genom länsstyrelsens försorg måtte beredas ersättning för skadan å automobilen med 1,097 kronor 25 öre.

Genom resolution den 22 januari 1936 har länsstyrelsen ej funnit skäl att till ansökningen lämna bifall.

Häröver har Nilsson anfört besvär i socialdepartementet.

Över besvären hava utlåtanden avgivits av länsstyrelsen, efter hörande av vederbörande landsfiskal och landsfogden i länet, samt av statskontoret. *Länsstyrelsen* har därvid uttalat, att laglig grund för ett bifall till sökandens krav om ersättning av statsmedel för ifrågavarande skada icke torde kunna åberopas. Med hänsyn till de särskilda omständigheter, under vilka ifrågavarande färd företagits, hade länsstyrelsen dock intet att erinra mot att klaganden av Kungl. Maj:t bereddades sådan ersättning. — *Statskontoret* har i ärendet anfört,

att någon i författning eller eljest meddelad bestämmelse, på grund av vilken gottgörelse av statsmedel för omhandlade skador å klagandens droskautomobil m. m. skulle hava kunnat utanordnas av länsstyrelsen, icke syntes finnas. Med hänsyn till i målet förekomna särskilda omständigheter syntes emellertid starka sakskaäl tala för att klaganden erhöüe ersättning för berörda skador m. m. i den ordning, som gällde för behandling av ansökningsärenden. Statskontoret ville i sådant avseende endast framhålla, att, såvitt ämbetsverket kunde finna, annan utväg för ersättningsbeloppets anvisande icke stode öppen än att därför anlitas det under riksstatens femte huvudtitel uppförda reservationsanslaget till extra utgifter.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Vad till en början angår spörsmålet om ändrade former för passkontrollen i Mon, anser jag i likhet med generaltullstyrelsen, att sagda fråga bör göras till föremål för ytterligare överbägande och förordar därför, att den nuvarande ordningen får tills vidare bestå.

Beträffande vidare statspolisintendentens framställning är det uppenbart, att det bör sörjas för att statspolisen disponerar tillfredsställande teknisk utrustning för sitt arbete. Jag anser med hänsyn härtill goda skäl tala för ett bifall till statspolisintendentens hemställen. Medel för ändamålet torde lämpligen böra utgå av förevarande anslag. På grund härav synes anslaget böra för budgetåret 1937/1938 höjas med det belopp, vartill anskaffningen av ifrågasvarande materiellutrustning beräknats uppgå.

Vidkommande det av mig anmälda ärendet angående ifrågasatt ersättning av statsmedel för viss automobilskada håller jag lika med statskontoret före, att starka sakskaäl tala för att ersättning av statsmedel i här förevarande fall utgår. Då det emellertid icke kan uteslutas, att liknande omständigheter i framtiden kunna komma att föreligga i andra fall, synes det mig riktigast, att kostnaderna bestridas av anslag under polisväsendet och därvid torde det nu förevarande närmast komma i fråga. Därest riksdagen icke har något att erinra häremot, lär förut berörda ersättning böra gäldas från anslaget.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle medelsbehovet för nästa budgetår böra beräknas till (75,000 + 25,000) 100,000 kronor.

Utskottet.

Det föreligande förslaget om statens övertagande i större utsträckning än hittills av kostnaderna för utlänningskontrollens upprätthållande anser sig utskottet böra tillstyrka. Såvitt utskottet kunnat finna, är det principiellt riktigt, att staten svarar för gränskontrollen i vad den avser genomresetrafiiken. I den mån åter nämnda kontroll tager sikte på den lokala trafiken, är den att uppfatta såsom varande av samma karaktär som övriga kommunala polisuppgifter. Kostnaden därför bör följaktligen bestridas i samma ordning som kostnaderna för polisverksamheten i övrigt.

Kungl. Maj:ts fördelning av ifrågasvarande kostnader mellan staten och de städer, beträffande vilka resetrafiiken är av den art, att staten ansetts böra deltaga i kostnaderna, har skett på grundval av förslag från särskilt tillkallade sakkunniga. Då utskottet saknar material för en omvärdering härutinnan, anser sig utskottet böra avstyrka de ändringsförslag, som motionsvis framförts.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit vid behandlingen av anslaget till

gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m. föranleder icke någon utskottets erinran.

Utskottet anser sig jämväl böra tillstyrka, att medel till anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m. anvisas i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag. Med hänsyn till de i ärendet upplysta speciella förhållandena har utskottet därvid icke velat motsätta sig, att ersättning av statsmedel utgår för reparation av den trafikautomobil, som på sätt av statsrådsprotokollet närmare framgår, skadats vid körning för landsfiskal i tjänsteutövning.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å herrar Berlings m. fl., Lundbergs m. fl. och Karlssons i Munkedal m. fl. förenämnda motioner (I: 257 samt II: 503 och 504)

a) till *Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 300,000 kronor;

b) till *Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 100,000 kronor.

Stockholm den 25 maj 1937.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Nilsson* i Gränebo, *Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Malmö, *Svensson* i Kompersmåla, *Hansén*, *Borell*, *Nilsson* i Landeryd, *Gustafsson* i Benestad, *Sandén*, *Lindström*, *Larsson* i Varberg och *Bäcklund*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Jansson* i Falun, *Mag-nusson* i Skövde, *Strindlund*, *Persson* i Falla, *Andersson* i Höör, *Svensson*, *Lind-berg* i Umeå, *Isacsson*, *Danielsson*, *Weijne* och *Persson* i Tidaholm.
